

KEUSOTE

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

RAI, toimintakyvyn arviointi ikääntyneille

Anu Timonen 12.11. 2025

KEUSOTE.FI

Tietoa RAI-järjestelmästä

RAI-järjestelmää (Resident Assessment Instrument) käyttämällä asiakkaiden toimintakykyä ja palvelutarpeita arvioidaan yhdenmukaisesti ja monipuolisesti. RAI-arvioinnin tuottaman tiedon avulla palvelut pystytään suunnittelemaan yksilöllisesti ja kohdentamaan tarpeenmukaisesti heille, jotka niitä tarvitsevat.

- RAI-järjestelmä on standardoitu tiedonkeruun ja havainnoinnin välineistö. Se on tarkoitettu iäkkäiden palvelujen tai kehitysvammapalvelujen asiakkaan palvelutarpeen arviointiin sekä asiakas-, hoito-, ja kuntoutussuunnitelman laatimiseen. RAI-järjestelmä muodostuu eri käyttötarkoituksiin ja eri kohderyhmille suunnitelluista arviointivälineistä.
- Vanhuspalvelulain mukaan hyvinvointialueilla on velvollisuus käyttää iäkkään henkilön palvelutarpeiden ja toimintakyvyn arvioinnissa RAI-arviointivälineistöä 1.4.2023 alkaen. (Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista. 15a §)

RAI-välineistö hyödyttää sekä asiakasta että henkilöstöä

RAI-välineistön oikea ja huolellinen käyttö hyödyttää sekä asiakkaita että henkilöstöä.

- Asiakas osallistuu itse arviointiin. Hänet kohdataan yksilönä ja hänen tarpeensa kartoitetaan kokonaisvaltaisesti. Asiakas on mukana hoidon suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Osallisuus luo tyytyväisyyden, turvallisuuden ja luottamuksen tunnetta.
- RAI-arviointi auttaa sote-ammattilaista huomioimaan oleelliset asiat ja muutokset asiakkaan voinnissa ja toimintakyvyssä.
- RAI-arviointitiedon avulla asiakkaalle voidaan tehdä yksilöllisiä tarpeita vastaava asiakas-, hoito- ja kuntoutussuunnitelmia.

RAI-arvioinnissa saadaan tietoa asiakkaan toimintakyvystä

Sote-ammattilainen käyttää RAI-välinettä arvioidessaan asiakkaan toimintakykyä ja palvelutarpeita.

RAI-arvioinnin kysymyksillä kartoitetaan keskeisimpiä asiakkaan terveydentilan ja hoidon osa-alueita. Arvioinnissa ammattilainen kerää tietoa esimerkiksi asiakkaan arkisuoriutumisesta, kognitiivisesta toimintakyvystä, psyykkisistä oireista, sosiaalisesta osallisuudesta, kuntoutumisen voimavaroista sekä lähipiiriltä saamastaan tuesta.

Yksittäisen asiakkaan RAI-arviointi on asiakas- tai potilastietoa. Sitä saavat käyttää vain asiakkaan hoitoon tai palvelujen toteutukseen osallistuvat ammattilaiset.

RAI-arviointitiedosta muodostetaan vertailutietoa johtamisen tueksi

THL tuottaa RAI-arviointitiedoista vertailutietoa ja tutkimusta, jotka auttavat kehittämään palveluista asiakkaiden tarpeita vastaavia ja tuloksellisia. Tätä lakisääteistä tehtäväänsä varten kaikkien Suomessa tehtyjen RAI-arviointien tiedot kootaan THL:ään, jossa tietoja säilytetään ja käytetään THL:n tietoturvapolitiikan mukaisesti.

Hallintopäätös RAI-arviointitietoa koskevasta tiedonantovelvollisuudesta on annettu vuonna 2022.

RAI-välineistön käyttö Suomessa

Suomessa RAI-välineistö on otettu käyttöön vuonna 2000. RAI-välineistö on ollut vanhuspalvelulain velvoittamana käytössä iäkkäiden säännöllisissä palveluissa ja asiakasohjauksessa 1.4.2023 alkaen. Välineistöä käytetään myös esimerkiksi kehitysvammapalveluissa.

RAI-välineistön sisältöä ylläpitää, kehittää ja sen oikeudet omistaa kansainvälinen tutkijaverkosto interRAI. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos ylläpitää RAI-välineiden suomalaisia versioita ja huolehtii, että niitä käytetään interRAIn lisenssisopimusehtojen mukaisesti.

THL:n ylläpitämät RAI-arviointivälineet

Palvelutarpeen arviointi ja asiakasohjaus

interRAI-CHA

interRAI-CA + HELSA©

Kotihoito interRAI-HC

Ympäri vuorokautinen hoito interRAI-LTCF

Kehitysvammatyö

interRAI-ID

Mielenterveystyö

interRAI-MH

interRAI-CMH

interRAI-ESP

Lasten ja nuorten mielenterveys- ja kehitysvammatyö

interRAI-ChYMH-DD

Täydennysosat

interRAI-CHA-AL

interRAI-CHA-FS

interRAI-CHA-MH

InterRAI-ChyMH-A

thl

KEUSOIE

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

RAI-arviointikysymykset

RAI-arviointikysymykset kattavat keskeisimmät terveyden, toimintakyvyn ja hyvinvoinnin osa-alueet sekä palvelujen käytön

Terveydentila

Toimintakyky

Lääkitys

Ravitsemus

Muistitoiminnot
ja mieliala

Kuntoutus ja
erityishoidot

Palvelujen käyttö

Ympäristö

Osallisuus ja
aktiivisuus

Omaisten tuki

Arviointiprosessin sisältö ja aikataulu

1. Tiedon kerääminen haastattelun ja havainnoinnin avulla

- Ensisijainen tiedonlähde on asiakas itse. Tärkeää tietoa saadaan myös asiakkaan omaisilta ja läheisiltä. Tietoa hankitaan myös havainnoimalla asiakasta sekä tarkastamalla häntä koskevat asiakirjat. Arviointiin kootaan tietoa kaikilta asiakkaan hoitoon tai palvelun toteutukseen osallistuvilta ammattilaisilta.

2. RAI-arvioinnin toteuttaminen ja kirjaaminen ohjelmistoon

- Arviointiprosessin ensimmäisessä vaiheessa kerättyjen tietojen avulla vastataan RAI-arviointikysymyksiin ja kirjataan vastaukset huolellisesti ohjelmistoon.

3. Asiakkaan tarpeiden tunnistaminen RAI-arviointitiedon pohjalta

- Eri aihealueiden arviointikysymysten vastauksista syntyy mittareita sekä asiakkaan voimavaroja kuvaavia herätteitä. Ohjelmisto muodostaa mittarit ja herätteet automaattisesti, kun arviointitiedot on kirjattu. Mittarit ja herätteet auttavat tunnistamaan asiakkaan voimavaroja ja tarpeita

5. Hoidon tai palvelun toteutus ja seuranta

- Asiakas saa hoito-, kuntoutus- tai palvelusuunnitelman mukaista hoitoa ja huolenpitoa. RAI-arviointi tehdään uudelleen vähintään puolen vuoden päästä tai asiakkaan tilanteen muuttuessa oleellisesti. Säännöllisesti toteutettavilla RAI-arvioinneilla seurataan asiakkaan tilannetta ja suunnitelmien toteutumista.

4. RAI-arviointitiedon hyödyntäminen asiakkaan hoito-, kuntoutus- tai palvelusuunnitelmassa

- RAI-arvioinnista saadun tiedon avulla laaditaan suunnitelma asiakkaan tarpeiden mukaisista hoidosta, palveluista sekä tarvittaessa kuntoutuksesta. Vaikka RAI-arviointi ei johtaisi päätökseen säännöllisen palvelun aloituksesta, arviointitieto auttaa ammattilaista ohjaamaan asiakasta myös hänen tilannettaan tukevaan muuhun toimintaan, esimerkiksi kunnan tai järjestöjen liikuntapalveluihin.

RAI -arviointi Keski-uudenmaan hyvinvointialueella

Käytössä

- Ikääntyneiden asiakasohjausyksikkö (palvelutarpeen arviointi)
- Ikäihmisten palvelut (kotona asumista tukevat palvelut, ympärivuorokautiset palvelut)
- Kuljetus-ja kotiapupalvelut
- Yksityisille Keusoten säännöllisen palvelusetelin tuottajille tarjotaan mahdollisuutta liittyä Keusoten RAI järjestelmään

Tilasto 1.1-10.11.2025	Henkilöt yhteensä	Arvioinnit yhteensä
Koko organisaatio	5622	13183
Hyvinvointi, terveys ja asiakkuudet	2678	2664
Ikäihmisten ja vammaisten palvelut	74	1
Ikäihmisten palvelut	3929	10516
Ikäihmisten palvelut Kotona asumista tukevat palvelut	3167	7235
Ikäihmisten palvelut / Kotona asumista tukevat palvelut Geriatrinen keskus	1074	1149
Ikäihmisten palvelut / Kotona asumista tukevat palvelut Kotiin viettävät palvelut OMA	2150	5855
Ikäihmisten palvelut / Kotona asumista tukevat palvelut Kotiin viettävät palvelut OSTO	101	187
Ikäihmisten palvelut / Kotona asumista tukevat palvelut Kotona asumisen tukipalvelut	81	44
Ikäihmisten palvelut Ympärivuorokautiset palvelut	1015	3281
Ikäihmisten palvelut / Ympärivuorokautiset palvelut Asumispalvelut OMA	600	1965
Ikäihmisten palvelut / Ympärivuorokautiset palvelut Asumispalvelut OSTO	144	505
Ikäihmisten palvelut / Ympärivuorokautiset palvelut Kuntouttava lyhytaikaishoito	240	580
Ikäihmisten palvelut / Ympärivuorokautiset palvelut Yhteisöllinen asuminen	71	231

Vuosina 2024-2025 seurattavat laatumittarit

- Ravitseminen, aliravitseminen
- Kipu, päivittäin kivuliaat
- Kaatumiset
- Yksinäisyys
- Osallisuus arviointiin
- AUDIT, alkoholin liikakäyttö
- ✓ Seurataan kvartaaleittain yksikkökohtaisesti sekä palvelujohtamisen raportti

Laatuseurannan tavoitteena

- Kaatumiset vähenevät
- Ravitseminen paranee
- Kivun hoitaminen paranee
- Yksinäisyys vähenee
- Asiakasosallisuus lisääntyy

Laatutavoitteita vuodelle 2025 (nousseet 2024 tuloksista)

- **Kattavuus/peittävyys**
 - asiakkaat että henkilöstö
- **Mittareiden hyödyntäminen asiakastasolla**
 - Koulutukset (RAI HC mittarikoulutus, laatumoduulikoulutus, RAI raportit koulutus, RAI mittarit kotihoidon vuosikontrollissa koulutus)
 - Mittaritulosten huomioiminen voimavaralähtöisesti hoito-, kuntoutus- ja palvelusuunnitelmassa
- **Kipu**
 - Kipu mittarin huomioiminen ja toimenpiteet kivun vähentämiseksi
 - Kipukaavio ja kipumittarit (IMS)
- **Ravitseminen**, aliravitseminen
 - MNA ja BMI mittarin huomioiminen ja toimenpiteet ravitsemuksen tuoksi
 - MNA ohjeistus ja vajaaravitsemusriskin seulonta (IMS)
- **Omaisten osallistaminen arviointiin**
 - Informointi, esitietolomake, haastattelut/keskustelu
 - Omaisten illat

RAI vastuualueet

1. RAI-arvioinnin tekijä (peruskäyttäjä)

Kuka: Hoitaja, sairaanhoitaja, lähihoitaja tai muu asiakastyötä tekevä ammattilainen.

Tehtävä: Tekee RAI-arviointeja asiakkaista / asukkaista.

Tarkoitus: Arvioi asiakkaan toimintakykyä, hoidon tarvetta ja hyvinvointia.

Vastuu: Syöttää tiedot järjestelmään oikein ja ajantasaisesti, hyödyntää arviointia hoitosuunnitelmassa.

2. Yksikön osaaja ja pääkäyttäjä

Kuka: Kokeneempi RAI-käyttäjä, joka tukee muita työntekijöitä. Vastaavat sairaanhoitajat

Tehtävä:

- Neuvoa arviointeihin liittyvissä kysymyksissä
- Tarkistaa arviointien laatua
- Varmistaa, että RAI-tietoja hyödynnetään arjen työssä ja suunnittelussa asiakkaiden parhaaksi
- Pääkäyttäjä hallinnoi myös yksikön RAI -tunnuksia

Rooli: Toimii "linkkinä" työntekijöiden ja organisaation RAI-kehittämisen välillä.

3. RAI-tiedon hyödyntäjä

Kuka: esihenkilöt, johto

Tehtävä:

- Käyttää RAI-tietoa toiminnan suunnittelussa ja seurannassa
- Tekee päätöksiä esimerkiksi resurssien kohdentamisesta, laadun seurannasta ja palveluiden kehittämisestä
- Esihenkilöt hallinnoivat yksikön RAI oikeuksia sekä vastaavat yksiköidensä RAI työskentelystä

Rooli: Johtaa RAI työtä yksiköissä, kehittää yksikön toimintakäytänteitä ja hyödyntää RAI-tietoa strategisesti ja johtamisen tukena.

4. RAI-asiantuntija

- **Kuka:** Anu Timonen ja Piia Kesäniemi

• **Tehtävä:**

- Analysoi RAI-tietoja laajemmin (esim. yksikön, kunnan, hyvinvointialueiden tasolla)
- Tuottaa RAI tietoa järjestelmästä
- Kehittää RAI:n käyttöä ja ohjeistuksia
- Kouluttaa henkilökuntaa
- Tukee strategista päätöksentekoa RAI-tiedon avulla

- **Rooli:** Vastaa järjestelmän kehittämisestä ja sen vaikuttavuuden varmistamisesta. Yhteistyö eri tahojen välillä.

Tiedotteita/tukimateriaalia

- RAI-arvionti iäkkään henkilön hoidon ja palvelun tukena – tietoa asiakkaalle -Tiedä ja toimi -kortti 2022
 - <https://www.keusote.fi/palvelut/ikaantyneet/tukipalvelut-kotiin/toimintakyvyn-arviointi-rai-arviointivalineella/>
- Keusoten RAI sivua päivitetään lähiviikkoina

Hyvinvointia yhdessä

KEUSOTE.FI